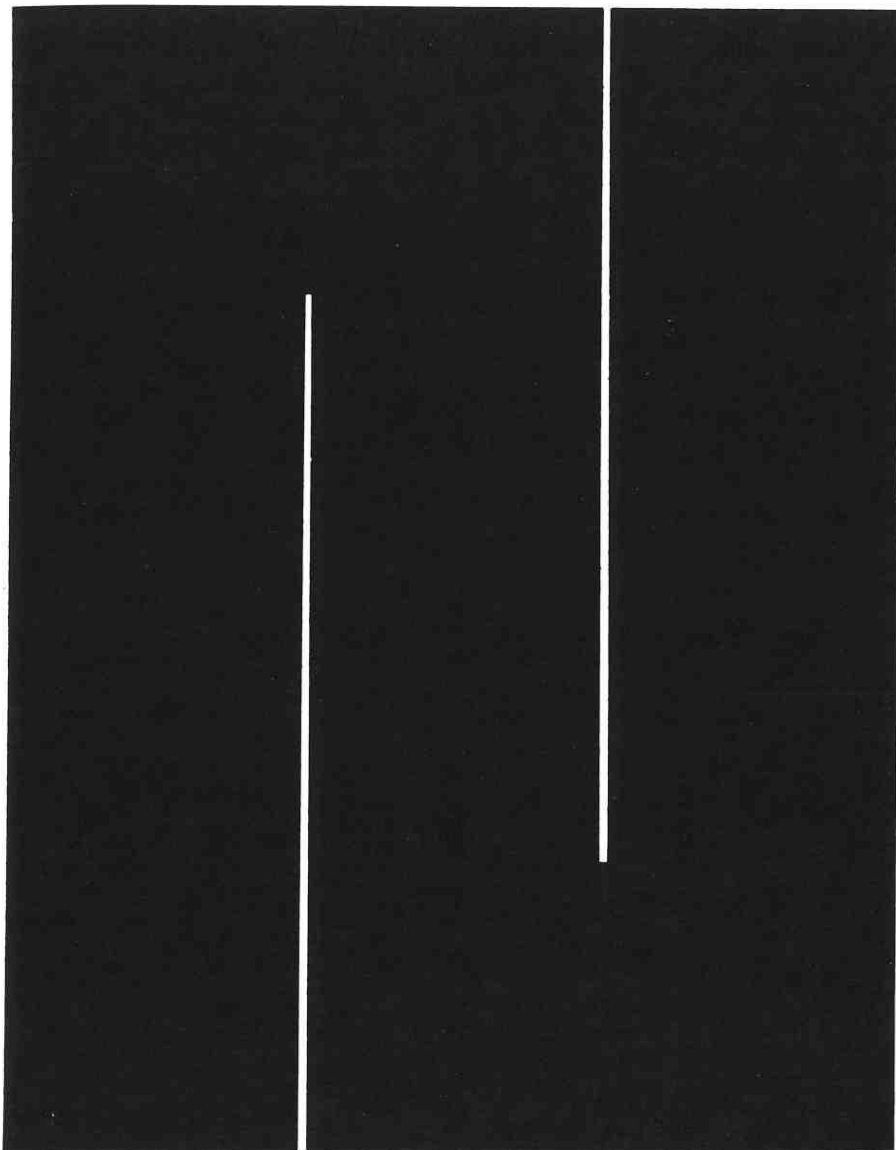

113

julije knifer

galerija
likovnih
umjetnosti
osijek

vlastimir
kusik

Više od dvadeset godina slikarstvo Julija Knifera (1924) čini posve izuzetnu pojavu u jugoslavenskom i evropskom slikarstvu, i po osobitosti i originalnosti vlastite ideje i po načinu da se ona slikarski iskaže. Problem koji je ovo slikarstvo otvorilo i to kako se ono u kontinuitetu slikarski ostvarilo i danas je donekle zagonetka, gotovo kao i na njegovu početku, pogotovo ako mu se približimo sa stajališta površnog i uopćenog sagledavanja lišenog odgovarajućeg duhovnog ali i emocionalnog angažmana.

Izložba u Galeriji likovnih umjetnosti u Osijeku pokušaj je da se ponovo to slikarstvo sagleda u njegovim bitnim komponentama, pri čemu se polazi od postavke kako je baš danas prilika i mogućnost da se ono shvati čak i u svjetlu aktualnog senzibiliteta koji mu, kad je riječ o najnovijim radovima, može biti mjerom razumijevanja. Jer, posrijedi je doista paradoksalna pojava u suvremenom slikarstvu. Pred nama je slikarstvo prividno nepromjenljiva semantičkog identiteta, ali, s druge strane, s vremenom se preprstanio mi-

jenja mogućnost i sadržaj njegove recepcije i kodifikacije.

Poznato je da je motiv Kniferova slikarstva lik meandra. Ne mijenjajući, u više od dvadeset godina, motiv slike Knifer je stvorio svoj slikarski princip islikavajući u beskrajnom nizu beskonačan broj meandara. Varirajući u nizu lik koji je već sam po sebi simbol niza, lik je postao znakom, odnosno, motiv je postao sadržaj. Tako se ovo slikarstvo osmislilo u sadržaju kojim je doista na slikarski način protumačilo vlastitu slikarsku prirodu. Ili obratno, priroda slikarstva sadržana je u liku meandra. A on (meandar) je znak (simbol) niza i toka bez kraja i početka.

Daljnja konzekvenca takva slikarskog postupka vodi ovo slikarstvo k razini filozofijskog diskursa na kojemu je ono zapravo i utemeljeno ili, bolje rečeno, iz kojega je proizišlo. Jer, u jednom trenutku ono prestaje biti slikarskim postupkom i postaje mentalnim procesom. Identifikacija postupka s procesom zapravo je identifikacija slikarstva s načinom življenja. Nije teško zaključiti kako duhovna priroda ovog slikara i njegovo slikarstvo svoje utemeljenje duguju filozofiji egzistencijalizma i načelu apsurdna, što ih je trajno zadužilo i opredjeljenjem ali i uvjerenjem. Na tragu jednog i drugog, kontinuitet ovog slikarstva čin je dostojan najvećeg poštovanja.

Paradoks o kojemu je riječ proizlazi iz pitanja kako je bilo moguće da se ovo slikarstvo održi kao relevantan slikarski fenomen u uvjetima (privida) vlastite nepromjenljivosti i okolnostima neprekidnih promjena na planu umjetničke scene. Jer, ono ne samo da se održalo već je bilo poticano a i samo je stvaralo atmosferu stvaranja oko sebe, kako bi i u sebi neprestano iskazivalo vitalitet izuzetne osjećajnosti. Tome je dokaz i činjenica da je to slikarstvo po sebi i za sebe imalo mjesto na liniji ključnih pravaca proteklog razdoblja, i kao minimalizam i kao primarno slikarstvo i kao konceptualizam. Pa čak i danas, gledajući posljednje Kniferove crteže, moguće je ovo slikarstvo doživjeti i osjetiti sa stajališ-

ta aktualiteta kad se priroda slikarstva iskazuje i potvrđuje aktom i argumentom slikanja kao krajnje personaliziranog čina umjetničkog izraza.

Nizu problema koje je Kniferovo slikarstvo do sada otvaralo navedenom su izložbom pridodani novi aspekti pristupa. S jedne strane, to su slike iz Tübingena nastale za proteklih desetak godina i, s druge strane, to su najnoviji crteži. Te su slike manje poznati kompleks radova u opusu ovog umjetnika. Za njih su karakteristični veliki formati na kojima se jedno polje (crno ili bijelo) čini dominantnim, razvedenost forme meandra je manja i autor ih najčešće povezuje u cikluse diptiha i triptiha. Time su slike dobile na slikarskom identitetu i više djeluju kao slike za galerijski prostor. One su tako manje fenomen jedne slikarske ideje a više slikarstvo po sebi. Shodno tim nastojanjima Knifer je na najnovijim crtežima konzekventno artikulirao taj problem, što možemo ocijeniti kao novo poglavlje u njegovu slikarstvu.

Veliki formati crteža koje sada radi predstavljaju meandar minimalne razvedenosti, tek je crno polje razvedeno tankom linijom bijele niti da bi u gornjem dijelu probio format podloge. Slika (crtež) je polje iscrpljujuće manuelne operacije unutar koje autor do kraja ugrađuje sebe sama do granica fizičke izdržljivosti materijala na kojem radi (papir) i sredstva kojim radi (olovka) i, dakako, mogućnosti vlastite psihičke izdržljivosti. Ritam jednog i drugog dobiva na dramatičnosti čiji ishod s pažnjom i poštovanjem možemo samo pratiti.

Dio tog nastojanja pokušala je registrirati i ova izložba pokazujući i dokazujući kako je pred nama slikarstvo neprekinutog toka unutar kojega amplitude unutrašnjeg intenziteta čine više nego ikad točke najviših dometa.

